

Заступникам деканів факультетів з навчальної роботи
Заступникам директорів інститутів з навчальної роботи
Головам науково-методичних (навчально-методичних) комісій факультетів та інститутів

від «19» 02 2018 р.

№ 056 / 116

*Щодо підготовки описів
освітніх програм до затвердження*

***Шановні заступники деканів факультетів та директорів інститутів!
Шановні голови комісій!***

З метою забезпечення своєчасного виконання наказу «Про підготовку до 2017/2018 навчального року» (за № 1206-32 від 29.12.2017 р.) в частині затвердження описів освітніх програм (пп. 2.1) та наказу «Про запровадження в освітній та інформаційний процес форми опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форми робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників» (від 11.08.2017 р. за №729-32 зі змінами):

1. На виконання вимог Закону України «Про освіту» (пункт 4 розділу XII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ) в усіх програмах, навчальних планах, контенті навчальних компонентів слова "вищий навчальний заклад" і "ВНЗ" в усіх відмінках і числах замінити відповідно словами "заклад вищої освіти" і "ЗВО" у відповідному відмінку і числі.

2. Просимо Вас, на виконання вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 № 1648 (про затвердження нової редакції Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти. Електронна версія була надіслана факультетам 29.12.2017 р.), **внести** до всіх освітніх програм на здобуття ступеня бакалавра, запроваджених починаючи із 2016 року, наступні загальні компетентності:

- здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Ці обов'язкові загальні компетентності повинні знайти відображення в результатах навчання (РН) - раніше вказаних або, за необхідності, доданих (п.7 Профілю). Також в описі освітніх програм має бути вказано, які компоненти забезпечують ці компетентності і відповідні їм результати навчання (розділи 4 і 5 Опису).

Додатково нагадуємо, що навчальні цілі, досягнення яких відповідає зазначеним вище компетентностям, практично співпадають із навчальними цілями освітніх компонентів, запроваджених в Університеті наказом «Про підготовку навчальних планів підготовки фахівців за освітніми рівнями бакалавра і магістра у 2015 році» (від 30.12.2014 р. за №1094-32).

2. Повідомляємо Вас, що Порядок затвердження Описів освітніх програм на цей час перебуває на стадії погодження. Передбачається, що, як і раніше, необхідними умовами при затвердженні навчальних планів є рішення вчених рад відповідних структурних підрозділів і щонайменше дві зовнішні рецензії. Науково-методичний центр організації навчального процесу здійснює попередню оцінку, основною метою якої є перевірка повноти проектних матеріалів і їх відповідності нормативним документам. З метою забезпечення належної якості описів освітніх програм **перед їх оприлюдненням** (вимога Законів України «Про освіту» і «Про вищу освіту») на сайті Університету, остаточну оцінку проектів описів освітніх програм, до їх затвердження Вченою радою Університету, здійснює Науково-методична рада.

3. За результатами перевірки повноти проектних матеріалів і їх відповідності нормативним документам стосовно тих Описів освітніх програм, які вже надійшли на попередню оцінку, Науково-методичний центр організації навчального процесу настійливо нагадує:

1) Переліки компетентностей і програмних результатів навчання, а також форми підсумкової атестації визначені стандартами вищої освіти за спеціальностями, є обов'язковими. Освітня програма може містити додаткові компоненти, але не може не виконати вимог стандарту. При запровадженні додаткових загальних компетентностей та/або при визначенні компонентів програми, які забезпечують їх опанування студентами, слід використовувати рекомендації, затверджені наказом ректора від 30.12.2014 р. за №1094-32.

2) Не можуть існувати дві і більше програм, які не відрізняються за метою, компетентностями і результатами навчання (відмінність освітніх компонентів не є підставою для запровадження нових програм).

3) Гарантом програми може бути виключно штатний співробітник Університету, одна особа не може бути гарантом двох і більше програм.

4) Одна освітня програма не може передбачати навчання за денною і заочною формою, за винятком випадків коли вони є тотожними не тільки за навчальними цілями і компонентами, але й за обсягом і тривалістю.

5) Результати навчання за освітньо-професійними і освітньо-науковими програмами не можуть бути тотожними.

6) За освітньо-професійними програмами ступеня магістра запровадження компонентів, які забезпечують дослідницькі і педагогічні компетентності, є обов'язковим тільки у випадку, коли це передбачено стандартом вищої освіти відповідної спеціальності.

7) Російськомовні та англомовні програми є окремими програмами, їх опис не може бути дублем україномовних програм, зокрема і через відмінність програмних компетентностей і результатів навчання. Опис цих програм обов'язково укладається двома мовами – мовою викладання і українською.

8) Формулювання в усіх полях опису освітньої програми мають бути зрозумілими для широкого кола читачів, у тому числі потенційних абітурієнтів. При формуванні

Опису Освітньої програми невикористовувані поля/позиції не видаляються, в них просто ставиться прочерк.

9) При описі проектної групи: а) вказується тільки загальна інформація про наукову діяльність гаранта програми/члена проектної групи (кількісні показники і максимум 1-2 найменування профільних робіт); б) у «Відомостях про підвищення кваліфікації...» не повинні вказуватись монографії, підручники, захисти дисертацій (наукова кваліфікація вже вказана в іншій колонці), викладання в інших ЗВО, тут наводиться виключно інформація про підвищення кваліфікації за результатами опанування програм неступеневої освіти за останні 5 років. Як виняток як підвищення кваліфікації може бути вказане навчання в аспірантурі/докторантурі – якщо ще не відбувся захист роботи; в) до складу проектної групи не рекомендується включати осіб із сукупним науковим і науково-педагогічним стажем роботи (як виняток – з практичним досвідом) менше 5 років.

10) В розділі «Зовнішня апробація» вказуються тільки назви відповідних актів та їх автори (рецензії, відгуки тощо є додатками).

11) У позиції «Врахування вимог...» вказуються назва стандарту (проекту стандарту) відповідної спеціальності а також інші, але виключно специфічні для даної спеціальності та програми документи, які були враховані при розробці програми.

12) Відповідно до нормативних документів в позиції «Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації» інформація наводиться наступним чином:

ступінь вищої освіти – бакалавр (магістр, доктор філософії)

спеціальність: 103 Науки про Землю

програма: Прикладна геологія

спеціалізація¹ (перелік спеціалізацій, із яких обирає одну).

13) У випадку програм зі скороченим терміном навчання кількість кредитів не зменшується, просто вказується що ХХ кредитів перезараховується із програми попередньої освіти, наприклад: «240 кредитів ЕКТС, 3 академічних роки (результати навчання в обсязі 60 кредитів перезараховуються із програми підготовки молодшого спеціаліста)» - відповідна інформація вказується також у пункті «Передумови».

14) Позиція «Наявність акредитації» заповнюється наступним чином: у випадку наявності акредитації програми вказується орган, дата і номер документу, якщо акредитації програми ще не було, але є чинний сертифікат акредитації цієї спеціальності за цим рівнем, вказується, що є акредитація спеціальності.

15) Термін дії освітньої програми визначає час до її обов'язкового перегляду, він не може більшим за 5 років і меншим за 2 роки.

16) Мета програми має узгоджуватись (у тому числі за рівнем) із інтегральною компетентністю.

17) В позиції «Предметна область» спеціалізація вказується якщо програма охоплює не всю предметну область спеціальності. Якщо вказана спеціалізація, то в позиції «Основний фокус програми» не припустимо писати «Загальна освіта...».

18) Поле «Особливості програми» може залишатися незаповненими, якщо програма не має специфічних, обов'язкових для всіх випускників особливостей.

19) При заповненні поля «Придатність до працевлаштування» не рекомендується звужувати можливість працевлаштування випускників конкретизацією кодів із ДКП-003 та ДК-009. Треба вказати загальні види діяльності, до яких готові випускники (наприклад: «розробка і підтримка управляючих систем»).

---

¹ якщо спеціалізації відсутні, то ця позиція опускається

Можна вказати про можливість присвоєння конкретної професійної кваліфікації, за умови дотримання вимог, вказаних в розділі «3. Форми атестації здобувачів вищої освіти».

20) В полі «Викладання і навчання» вказувати розмір груп (наприклад – «навчання в малих групах») слід тоді, коли це є обґрунтуванням, наприклад, підвищення розміру плати за навчання (вартості контракту).

21) Програмні компетентності не можуть бути звуженими порівняно із стандартом. У випадку наявності спеціалізацій окремо можуть бути вказані компетентності, які відповідають кожній із них.

22) Результати навчання виписуються із застосуванням активних дієслів: не *«Здатність використовувати базові знання інформатики й сучасних ІСТ..... для реалізації задач проектування....»* чи *«демонструвати уміння розробляти алгоритми....»*, а *«Проектувати .... з використанням базових знань....»* та *«Розробляти алгоритми....»* - ці формулювання мають чітко фіксувати якою саме цінною для роботодавця чи особисто самого себе реальною здатністю володіє випускник і що саме слід перевіряти для визначення рівня його успішності. (Примітка – приклади, подібні до наведених вище, були вказані НМР МОН розробникам стандартів і виправлялися в процесі роботи). В загальному випадку недоцільно поділяти програмні результати навчання на загальні, фахові, фахові спеціальні тощо.

23) У параграфі «8-Ресурсне забезпечення реалізації програми» вказуються тільки специфічні характеристики цього забезпечення – вимоги визначені ліцензійними умовами мають дотримуватись за замовчуванням і не потребують повторення в даному розділі. Наприклад:

- в «Кадровому забезпеченні» можуть бути такі формулювання: «не менш як 30% викладачів мають досвід практичної роботи в галузі....», або «викладачі хімічних дисциплін володіють англійською мовою на рівні С1» (ці вимоги мають бути обґрунтовані змістом і метою програми і не можуть бути декларативними – їх недотримання означатиме невідповідність заявленим цілям, з відповідними наслідками);

- при описі специфічного матеріально-технічного, інформаційного та навчально-методичного забезпечення слова «сучасне обладнання», «програмне забезпечення», «комп'ютерні класи», «навчальні аудиторії» і т.п. не несуть змістовного навантаження. Можна вказувати КОНКРЕТНЕ обладнання, програмні комплекси тощо, пам'ятаючи при цьому, що якщо воно згадане, то воно має бути наявне і доступне/необхідне КОЖНОМУ студенту. Згадки на кшталт «бібліотека Максимовича» доречні лише в тому випадку, якщо передбачається специфічне, невластиве іншим програмам використання такого загально-університетського ресурсу.

24) У параграфі «9 – Академічна мобільність» вказуються тільки ті конкретні (!) форми/види/угоди, які є обов'язковими для всіх студентів програми, або щонайменше ті, якими пропонується скористатися студентам саме цієї програми (в останньому випадку формулювання повинно бути таким, щоб не формувалося враження про обов'язковість компоненту).

25) Поле «навчання іноземних здобувачів» містить вказівку щодо особливостей їх доступу до програми.

26) При заповненні розділу 2 «Перелік компонент .....» слід виділяти 2 блоки – обов'язковий (без виділення вибору ЗВО) і вибіркового (вибір якого є правом студента). При формуванні блоку обов'язкових компонентів слід враховувати чинні в Університеті накази щодо формування навчальних планів. Вибірковий блок, якщо немає спеціалізацій, розписувати недоцільно – достатньо буде вказати кількість

кредитів і кількість форм контролю. Форми підсумкової атестації - кваліфікаційний іспит, захист (але не підготовка та написання) кваліфікаційної роботи, не є компонентами і не відображаються в 2, 4 і 5 розділах.

27) При заповненні розділу 3 «Форма атестації .....» потрібно не обмежуватись назвами та описом обраних форм, а вказувати також вимоги до кожної з них на рівні, достатньому для однозначного розуміння при формуванні програми кваліфікаційного іспиту чи вимог до захисту. При описі порядку присвоєння професійної кваліфікації необхідно чітко вказувати, які саме вимоги мають бути дотримані при присвоєнні відповідної кваліфікації.

28) При формуванні матриць (розділи 4 і 5) слід мати на увазі, що надмірна кількість компонент, які забезпечують/відповідають РН/компетентностям, свідчить про їх надлишковість та/або зайвість у програмі.

Просимо довести зміст цього листа до відома гарантів освітніх програм та членів проектних груп.

Додатково нагадуємо, що вимоги укладання Описів освітніх програм не поширюються на навчальні плани, запроваджені за спеціальностями Переліків 2006, 2007 і 2010 років.

З повагою,
директор НМЦ ОНП

А.Гожик